

Yayın GeliŖ Tarihi / Article Arrival Date
Yayın GeliŖ Tarihi:2-12-2020

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
Yayınlanma Tarihi:20-12-2020

ISSN: 2757-6000 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/iletisimvesanat.48340>

Öğr. Gör. Savaş KESKİN

İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo TV Sinema ABD, Doktorant.
skeskin3323@gmail.com ORCID: 0000-0003-0335-9062

Öğr. Gör. İsmail BİRLİK

Bayburt Üniversitesi Teknik Bilimler MYO Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Pr.
ismailbirlik@bayburt.edu.tr

TELEVİZYONUN AZINLIKLARINDAN AZINLIKLARIN TELEVİZYONUNA: TÜRK HİRİSTİYANLARIN ÖZ-TEMSİL PRATİĞİNİ İZLEMEK

ÖZET

Bu çalışma, Türk Hıristiyan kimlikli azınlıkların ‘yerli’ ve ‘yabancı’ olma halini eşzamanlı deneyimledikleri bir öz-temsıl pratiğini anlama çabasının ürünüdür. Hıristiyan kimliğine ilişkin tarihsel ve modern hafızayı kuran meta-anlatılar, ister Oryantalist isterlerse de Oksidentalist olsunlar, Türk Hıristiyanlar hakkında hep bir yanlışlık söz konusudur. Çünkü Türk Hıristiyanlar, Anadolu’daki paniği besleyen Batı geleneğinin bir parçası değildirler. Aynı zamanda Türk olmalarına rağmen Batıdaki paniği besleyen Türk-İslam kültürünün de tam anlamıyla bir parçası değildirler. Bu nedenle Türk Hıristiyanları anlamak için, kendileri hakkında konuştukları bir öz-temsıl alanını incelemek en gerçekçi atılım olacaktır. Bu çalışma, Türk Hıristiyanların kendileri, diğerleri ve şeyler hakkında konuştukları ve hikâyeler ürettikleri SAT-7 Türk televizyonundaki öz-temsıl süreçlerini betimlemeyi amaçlamaktadır. SAT-7 Türk, Türk Hıristiyanları tanımak için birincil kaynaklar içermesi bakımından ve Türkiye’deki en güçlü azınlık yayın organlarından biri olmasından dolayı etkili bir birikim alanıdır. Çalışmanın bulguları, SAT-7 Türk ekranında konuşulanların, dışında konuşulanlardan ve Hıristiyan kimliği hakkında söylenenlerden kimi yönlerden farklılık gösterdiğini, kimi yönlerdense farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Televizyon, Hıristiyan, SAT-7 Türk, Öz-Temsil, Azınlık

FROM MINORITIES OF THE TELEVISION TO THE TELEVISION OF MINORITIES: TO WATCH THE SELF-REPRESENTATION PRACTISE OF TURKISH CHRISTIANS

ABSTRACT

In this study, which thinks of the personal records as an organic part of public sculpture, add-on, equipping and graphical elements, it is aimed that sculptures in the public sphere contribute to identity problems and innovative thinking in the application areas of graphic design. In this respect, the research tries to measure how the use of personal records in public sculptures should be evaluated in terms of graphic design. The study population consists of public sculptures in the Çankaya district of Ankara. In order to represent the universe and contribute to research purposes, 53 sculptures determined according to purposeful sampling criteria, which are among the unlikely sampling types, were included in the analysis. Data for 53 sculptures that were photographed from different angles and recorded for public sculpture studies were structured using the coding ruler and quantitative measurements were made. The relationship between public sculpture and personal records structured in the coding chart is put into a format that will be measured by categories in the focus of graphic design. The data collected from the public statues with the coding ruler were analyzed with frequency analysis principles of content analysis types. The findings require a first look at the presence of the personal records when evaluating the relationship between themprint and the sculpture in terms of graphic design. Because most statues have the problem of 'lack of Personal Records'.

Keywords: Sculpture, Public Sphere, Ankara, Personal Records, Graphic Design.

GİRİŞ

Bu metin, televizyonun kimlikler arası mücadele ve temsil ilişkilerinde üstlendiği sistemsel görevlerini tanımlamak için kullanılan reflektif yaklaşımlar hakkında bir eğretileme içerir ve bu eğretileme, azınlıklara ilişkin kimlik meselesini berraklaştıran bir anlamla yüklüdür. Hall'e göre, televizyonun da içerildiği çizgisel ve anadamar medya kolektifindeki temsil olayları iki farklı sistem yaklaşımıyla açıklanabilir: yansımacı yaklaşım ve amaçlı/kasti yaklaşım. Hall, medyanın gerçekliğin olduğu haliyle ve basitçe yansıtıldığı bir ayna olduğu yaklaşımını kuşkulu bularak mimetik çağrılmaya itiraz etmektedir. Çünkü medya, dolayimsal¹ kodlamalarla ve kasıtlı manipülasyonlarla gerçeklik bileşenlerinin yeniden yaratıldığı bir kırık ayna olarak egemen anlamların üretilmesine aracılık etmektedir (2017). Ekranı 'yansıyan' gerçekliğin tesadüfi ve doğrusal olamayacağına dair eleştirel görüş, seçkiciliği ve müdahaleci araçsal eylemin zımnı yaratıcılığını savunan bu metnin teorik danışmanlığını yapmaktadır. Ancak Hall'in 'kırık ayna' eğretilmesi, bu metnin teorik cereyanlarının alt alanlarında 'dev aynası' olarak yeniden yapılandırılabilir. Çünkü televizyon, eşitsizlikler üzerine kurulu temsil yapısıyla kimlikler arasındaki kurumlanma ilişkilerin ve alt-üst konumlarının tesis edildiği yanılısamalı bir 'büyüteç' ve aynı zamanda 'küçülteç' görevi üstlenir. Bazı kimliklerin dev

¹ Dolayımamayı şair Gertrude Stein'in sözlerine atıf yaparak açıklayan Hall, medya ekolojisinde 'Bir Gül'ün asla yalnızca 'Bir Gül' olamayacağını; 'Bir Gül'ün ancak 'Bir Gül olan Bir Gül' olabileceğini salık vermektedir.

aynalığını yapan majör ekran olaran televizyon, ötekiler/azınlıklar için minör bir hareket alanıdır.

Bu metin, Türkiye'nin ana akım medya geleneğinde genellikle bir azınlık olaran edilgen haliyle temsilleştirilen Hıristiyan kimliğinin, kendi medyatik ekranındaki öz-temsili incelemektedir. Çünkü incelemeye konu edilen SAT-7 Türk ekranı, bilinenin aksine, Hıristiyanların majör oldukları bir tersine dünya temsili olarak, azınlıkların 'cenneti' gibi çalışır. 'Yerli Yabancılık' olarak kavramsallaştırılabilen azınlıklar meselesi, Türkiye medya konjonktüründe dönemsel tartışmalara konu olan ancak rutin akışta bir sorun olarak işaretlenmeyen gizil sorunsallar arasındadır. Bu sorunsallar özellikle temsiliyet mevzubahis olduğunda, azınlıklar nazarında daha keskin hatlarla kendini belli etmektedir. Türkiye'de seçkinlerin tanımlandığı alanyazın örnekleri dışında, azınlık kimliğinin kapsamına bakıldığında, Osmanlı'daki Millet-i Hakime (Oran, 2010: 2) geleneğinden beri olagelen 'Millet-i Mahkûme' olarak bir Gayri-Müslim sınıfı göze çarpmaktadır. Hıristiyan azınlık, en yüksek nüfuslu Gayr-i Müslim kategorisini oluştururken, azınlık durumunun yalnızca de facto olarak değil, de jure olarak da tanındığı ifade edilebilir.

Öz-temsilin geleneksel medyada pahalı bir kolektif eylem olması, azınlık grupların sosyal medyayı bir 'konuşma aracı' olarak kullanmalarına ve alan olarak mesken tutmalarına neden olmaktadır. Ancak bu metinde azınlık grupları temsilen örneklem alınan Türk Hıristiyanların sahip olduğu 'SAT-7 Türk' televizyonu, azınlıkların kendileri ve ötekileri hakkında konuşabildikleri, ayrıcalıklı bir geleneksel medyadır. Metnin, azınlıklar ve televizyon temsili ilişkisine odaklanması ve Türkiye'de ulusal azınlık televizyonu olma özelliği taşıyan en güçlü örneğin SAT-7 Türk² olması, örneklem seçme sürecinde belirleyici olmuştur. Tepe Yapım olarak gösterilen 'bağımsız sermaye yapısı', kanalın yayın politikası ve içerikte kodlanan anlamlar; egemen olandan özerk bir şeylerin olup bittiğinin habercisidir. Bu nedenle metnin genel amaçları; Hıristiyan azınlığın kendisi hakkında hangi argümanlarla ve ne konuştuğunu anlamak, SAT-7 Türk kanalının Hıristiyan temsiliyetini kurgulayan içerik üretimi ve yayın biçimlerini saptamak, egemen kimlik tasarımlarının sunulduğu kesitleri açıklamaktır.

Televizyon, bireylerin diğer toplumsal aktivitelerden arta kalan boş zamanları değerlendirmek için kullandıkları sığ bir eğlenme aracı olmakla sınırlandırılmaz. O aynı zamanda, ekrana bakanların gerçeklikle kurdukları bilişsel ilişkiyi de denetleyen ve çoğu zaman biçimlendiren bir sosyal aygıttır. Tomlinson'a göre (1999: 96), tarihin geldiği nokta itibarıyla artık televizyon, toplumu yansıtmaz; aksine toplum, televizyonu yansıtır. Bu konuya ilişkin bir örnek sunmak gerekirse, televizyonun Türkiye'nin uzak noktalarından birindeki küçük bir toplulukla tanışma hikâyesini mizahi dille anlatan 'Vizontele' filminin yönetmeni Yılmaz Erdoğan'ın, filmin çekim sürecini konu alan bir belgeselde kullandığı ifadeler oldukça önemlidir. Erdoğan'a göre "Artık televizyona çıkmayan hiçbir şey gerçek değildir. Ancak televizyona çıkan hiçbir şey de gerçek değildir" (www.youtube.com). Uhdesinde, gerçek olana ve olmayana dair ikilemi aynı anda tutan televizyon, azınlıklar ya da diğer cemiyet içerenleri hakkındaki esaslı hakikatin bir karşıtlığa tabi olması gerektiği konusunda kitleleri ikna etmeye uğraşır.

Tersine dönen bir gerçeklik değişmesinin televizyon davranışlarıyla ilintili olması, kuşkuyla bakmayı elinin tersiyle iten kitleler için bile hayati önem taşımaktadır. Bu önem

² Türk Hıristiyanların 'Kanal Hayat' isimli, Hotbird uydusundan yayın yapan bir kanalı daha olmasına karşın, Türksat uydusunda yayın yapan ve daha fazla yapılanan SAT-7 Türk kanalı örneklem alınmaktadır.

televizyonun, kitle iletişim araçları içerisinde gerçekliği aslına en uygun formda aktaran bir araç gibi algılanması ile birlikte belki de en çok çarpıtıcı araç olduğu düşüncesini giderek yaygın hale getirmektedir (Yurdigül 2011: 17). Çünkü gerçeğin neredeyse tüm göstergelerini yeterli ölçüde karşılayan bu yeni, denetlenebilir ve sürdürülebilir gerçeklik hali, asıl gerçeğin kırılmış ya da bükülmüş görüngüsünü içeren bir yanılsama ile birlikte anlamlıdır.

Günümüzde yaygın bir popüler kültür ürünü olarak ifade edilebilen televizyon, endüstrileşen yapı içerisinde, egemen ideolojik kodları kitlelere aktaran bir aygıt andırmaktadır. Popüler kültür, gerçeğin ‘aurasını’ (Benjamin, 2000) soğurarak, toplumsal üretimin önüne geçmekte ve bir yapıtın ‘gerçekliğini’ ifade eden, ‘şimdiliği’, ‘buradallığı’ ve ‘biricikliği’, yeniden-üretim teknikleriyle geçersizleşmektedir. Çünkü yeniden-üretim tekniği, yeniden üretileni geleneksel gerçeklik bağlamından soyutlamakta, böylece onun bir defaya özgü gerçek varlık durumu, kitlesel varlığa dönüşmektedir (Benjamin, 2000: 55). Televizyon içeriklerinin kitlesel üretimi ve özellikle de toplumsal süreçlerin bir süre sonra televizyon içeriğine dönüşmesi, egemen ideolojik kodların geniş kitlelere tesir etmesine ve kitleselliğini arttırmasına sebebiyet vermektedir. John Fiske’nin araçları tanımlarken kullandığı sunumsal, temsili ve mekanik araç nosyonları (1996: 36) televizyonun kitleselleşme sürecine atıfta bulunmaktadır. Sunumsal araçlar, beden dili, sözcük gibi kullanımları, temsili araçlar sinema, tiyatro ve opera gibi kullanımları ifade ederken mekanik araçlar ise televizyon, radyo ve internet gibi kullanımları ifade etmektedir. İlk iki aracın üçüncü araç içinde yer alması, kitleselliğe dönüşümü kolaylaştırmaktadır.

Azınlıkların televizyondaki edilgen temsiliyetinde bir eşitsizlik ve olumsuzlamacı tavır göz önüne gelirken, kültürel çoğulluk ve çeşitlilik yanlısı hareketlerin onarıcı bir düzeneği çalıştırdığı söylenebilir (Council of European Campaign, 2018). Onarımın ileri yöndeki iyileştirici sonuçları ise, öz-temsili pratiklerinin başarısı ile oranlanmaktadır. Temsildeki olay öyküsü ve aktörler, dil ve diğer göstergelere doğallık katarak hareketliliğini sağlar ve gerçekliği dinamik olarak üretir. Olay örgüsünde yer alan imgeler gerçeğe içkin gibi görünse de aslında gerçekliği yapı-bozuma uğratarak yeniden inşa eden kodlar olarak ön plana çıkarlar. Öykülü içerik türlerinde seyirci açısından önemli olan şey; imgelerin gerçek toplumsal yaşama özgü bir gerçeklik yerine, kurmacaya özgü yeniden üretilmiş yapay bir gerçekliği ve kendini gerçekten duygulandırabilecek kahramanların inandırıcı gerçekliğini ifade etmesidir (Adanır 2014: 3). Öyle ki, kahramanların kim oldukları ve neler yaptıkları çoğu zaman işlenen olay örgüsünün önüne geçmekte ve olayın gerekçeleri arka planda kalmaktadır. Bu durumun nedeni, mekan ve zaman bağlamında gerçeklik algısının hâkim olduğu bu kurmaca dünyasında, olayların karakterler etrafında şekillenmesi ve olayların özünden çok karakterlerin kişilik yapıları, olaylara müdahale biçimlerinin ön planda tutulmasıdır (Ellis ve Coward 1985: 88). Seyirlik gösterilerde seçkin kimliklere protagonistik şahsiyetler bindirilirken, seçkinliğin olağanüstü çekiciliği, azınlıklar ya da dezavantajlı kimlik gruplarına iliştilen düşman imgelerin zıt yönünde tasarlanır.

Televizyon, egemen anlamların olduğu kadar muhalif anlamların da temsil edildiği bir alandır. Bu anlamda televizyon, ideolojinin içeriğini destekleyen temsil biçimlerini yeğleyerek hâkim ideolojik gerçeğin yeniden üretimine katkı sağlayacağı gibi, alternatif temsiller aracılığıyla onu sarsmayı da amaçlayabilmektedir (Ryan ve Kellner 1997: 73). Egemen anlatıyı sunan anadamar televizyon içeriklerinin karşısında duran alternatif içerikler, gerek sayılarının, gerekse rekabet güçlerinin yetersiz olması nedeniyle izleyicilerin çoğunun farkındalık alanına hitap edemez. Bu televizyon içerikleri özgün ve görece küçük bir kitle üzerinde etkili olmaktadır. Deleuze ve Guattari’ye göre (2001: 24), azınlıklar için ‘kaçış hatları’ niteliğindeki

edebi alanlar olduğu gibi, bugün çok sayıda medyatik enstrüman da egemenin baskısından kaçabilmek için alternatif bir yaşam hattı görevi görür. Çalışmaya konu olan SAT-7 Türk, benzer doğrultuda düşünülmesi gereken ve tanımladığı kitlelere ‘konuşan’, ‘minör’ bir ekrandır; ancak nafile bir çaba değildir.

SAT-7 Türk ekranı, Žižek’in (2011:256) ifadesiyle dışlanmışlar olarak azınlıkların dağıttık varlıklarını merkezileştirecek bir yeni kimlikle birlikte güçlendirilmiş ‘Biz’ duygusunu üretmeleri için elverişli bir ekrandır. Çünkü bu ekran, Hıristiyan kimliğini geleneksel Yeşilçam filmlerinden ya da herhangi bir Oryantalist yönelimli Hollywood filminden seyredilemeyecek özgünlükte ve melezlikte sunar. Buna göre yerlileştirilmiş ya da en azından Türkçeleştirilmiş bir Hıristiyan kimliğini sergileyen medyatikler, özgün bir temsil yoluyla kimlikler arası cereyana yeni bir alan eklerler. Aslında bu durum, van Dijk’in (2011: 397-398) temsilde geçerli olan tutuma ilişkin tespitiyle yakından ilişkilidir. Çünkü temsil işinde, ‘Biz’ olumlu sunulurken, ‘öteki’ olumsuzluk anlamlarıyla yüklenir. Üstelik, ‘öteki’ olanın kendi dili yoktur ve onun adına ‘Biz’ konuşur. Bir azınlık grubu sıfatı taşıdığı için ‘öteki’ olmakla bağ kurması beklenen Hıristiyan kimlikliler, nüfusun genel çoğunluğunun dilinde bir ‘öteki’ olma ihtimalindeyken kendi dilinde ‘Biz’ olabilir. Bu bakımdan SAT-7 Türk ekranı yalnızca Türk Hıristiyanların ‘Biz’ hakkında konuştukları bir yer değildir; aynı zamanda ‘Biz olmayan’ ya da ‘Bizden olmayan’ hakkında da konuştukları bir yerdir. Bu konuşma, Hall’in (2017: 330) ‘diğerlerinin’ temsiline yönelik yaklaşımıyla ele alındığında, sempatik bir konuşma olarak değerlendirilemez. Çünkü diğerleri hakkındaki konuşmalar, diğeri olarak kurulması kararlaştırılan kişi ya da gruplarda yaratması umulan anlamın kendisi kadar antipatiktir.

Araştırma Tasarımı

Kimlik en temel düzeyde iki boyutta incelenebilir: bireysel ve kolektif kimlik. Bireysel kimlikler çok yönlü (aile, toplumsal cinsiyet, sınıf, bölge, din, ırk ve millet) ve sıklıkla durumsal nitelikte olup, farklı zaman dilimlerinde ortaya çıkan koşullara göre önem dereceleri değişkenlik göstermektedir. Kolektif kimlikler ise, (etnik, milli bağlar, grup aidiyeti) çoğu zaman durumsal bir nitelik yerine kapsayıcı bir nitelik taşımaktadır (Karaduman 2010: 2888). Bu noktada, kimliği televizyon içerisinde yeniden kurmak, izleyicilerin kim olduklarını, benlik algılarını, aidiyetlerini, etnik ve milli bağlılıklarını, dini değerlerini, toplumsal konumlarını ve ilişkilerini yeniden tanımlamak, bir başka ifadeyle onların bireysel ve toplumsal niteliklerini yeniden yaratarak, yeni bir kimlik isnat etmek anlamına gelmektedir. Bu metin, kolektif bir kimlik kategorisi olan azınlık olma halinin, televizyonla kurduğu ilişkiyi öz-temsili saflarından irdelemesi nedeniyle önemlidir. Bu metnin bir diğeri önem göstergesi ise, azınlıklarla birlikte anılan öz belirtim (self determinasyon), yani kendi kaderini tayin etme davranışını medyatik bağlama uyarlaması ve temsil ilişkilerini tanımlamakta kullanmasıdır. Çünkü kendileri hakkında konuşurken kimliklerinin yüz yüze olduğu mukadderatı de görece ellerine alan azınlıklar, gelecekteki varlıklarını garanti altında tutma konusunda sebat göstermektedir.

Ulusal alanyazında üzerine fazla gidilmeyen azınlık öz-temsiliyeti, metin içerisinde Hıristiyanlar özelinde ve etkili bir örnekle açıklanmaktadır. Nitel veriye ağırlık veren eleştirel paradigmaya göre biçimlendirilen bu metin, bir durum araştırması olarak tanımlanabilir. Metinde, SAT-7 Türk televizyonu ekranında akmakta olan görsel temsiller, Hıristiyan kimliğini modelleyen nitel bileşenler olarak kabul edilmektedir. Metnin kimliğe yaklaşımı; muktedir ya da azınlık ayrımının söz konusu olmadığı ve sosyal ilişkilere dayalı inşacı bir bakışı yansıtmaktadır. Araştırma tasarımı ve veri analitiği, kimliğe içerik sağlayan medyatik bağlamı açıklama ve anlamlı bir okumaya dönüştürme görevi görmektedir.

Metindeki öz-temsili haritalamasını besleyen veriler, doküman incelemesi tekniği ile toplanmıştır. Görsel dokümantasyon olarak değerlendirilen yayın içerikleri, Hıristiyan kimliğini tanımlayan kodları taşıma kriterlerine göre incelenmiştir. İnternet sitesinde depolanan ve kategori başlıklarında sunulan hareketli görüntüler, sosyal medya hesaplarındaki yayın paylaşımları ve televizyondaki yayın akışı birlikte takip edilerek kodlama yapılmıştır.

Metnin verileri, nitel analiz tekniklerinden biri olan içerik analizine tabi tutularak çözümlenmiştir. Çünkü yayın içeriklerini veri olarak tanımlayan metinde, anlamın tesis edildiği içerikteki kimlik temsili analiz edilmektedir. Farklı bakış açılarıyla teoriye dökülen nitel analiz süreçlerinden Dey'in (1993'ten akt. Özdemir, 2010: 330) yaklaşımını temel alan metinde, betimleme, sınıflandırma ve ilişkilendirme aşamaları uygulanmıştır. Metnin kuramsal yapısı ve problematik çerçevesine uygun biçimde betimlenen veriler, ortak özellikleri yönünde tasnif edilmiş ve aralarındaki benzerlik veya çelişkiler esas alınarak birbirleriyle ilişkilendirilmiştir.

Metinde tartışılan kimlikler arası ilişki, teolojik mukayeselerden, inanç doktrinlerinden ve karşılıklı ithamlardan muaf tutularak yalnızca temsiliyet ve tanınma döngüsünde düşünülmektedir. Hıristiyanların çalışma içerisindeki görünümü dinsel vurgular taşımamakta, bilakis bir etnik topluluğu/azınlığı çağrıştırmaktadır. Metinde mevzubahis edilen kimlikler, medyatik suretleri eşliğinde okunmakta ve teorik konuşmalar yalnızca televizyon öz-temsili özelinde bilimsel değer taşımaktadır. Örneklemde görülen kompost içerikler ve anlatılar dışındaki egemenlik ilişkileri, başka araştırmaların ilgisine bırakılmıştır. Metinde hemhal makamda sorgulanan azınlık ve öteki kimlikleri arasındaki yakınlık, içerisinde alt metinsel bir ilişkilendirme ile dolaylı olarak anılmaktadır. Ket vurulan ve baskı altında tutulan öteki'nin, umulmadık çehrede ortaya çıkma durumu merceğe alınmaktadır.

SAT-7 Türk Kanalının 'Dev Aynacığında' Hıristiyan Yansımaları

Kanal, Hıristiyan inancının vaat ettiği 'Göklerin Egemenliği'ne kavuşma ya da yeryüzünde 'Cennetin Krallığı'nı kurma hususlarında müntesiplerine pek fazla yardımcı olamasa da televizyon ekranındaki 'Hıristiyan Egemen' bir dünyayı 'Kimliğin Cenneti'ne dönüştürebilir. Böylece, öbür dünyaya bırakılan cennet muhayyilesi, bir 'tele/uzak dünya' projeksiyonunda deneyimlenebilir. Yaygın televizyon alanına hükmeden egemen kimliğin 'Dev Aynası'na karşılık, kapasitesi yeterinde mütevazı sayılacak jenerikler üreten bir 'Dev Aynacığı' oluşturabilen Hıristiyan azınlık, seçkinliğin görünümünü ve azınlıkların taşımaktan yüksündüğü maduniyeti değiştirmeye uğraşmaktadır. Dev Aynacığı'na yansıyan büyük Hıristiyan gölgeleri, Dev Aynası'nın denetim alanında istenmeyen bir kırılma ve sapma olarak görülebilir. Hıristiyanların egemen tarafından istenmeyen bir seçkinlikle kendileri hakkında 'konuşabildiği' anlar, baskın tasarıların sürekli yeniden kurduğu ve perkitmeye uğraştığı birleşik cephelerin yarılması tehdidini beraberinde getirmektedir.

Metnin analitik uzvunu teşkil eden bu kısmında, SAT-7 Türk kanalının yapılanması, yayın kategorileri ve içerikleri, Televizyon ile kurulan ilişkiler, Hıristiyan kimliği ve bağlı kimliklerin temsilleri ile birlikte çoğullaştırılan ve katmanlara yayılan öteki'nin kuruluşu anlatılmaktadır. Kanaldaki Hıristiyan kimliği temsiliğini olgunlaştıran ve egemen kimlik tarafından aracılaştırılmaktan nispeten kurtaran içerikler, kimlik hakkında konuşulanların dağarcığını arttırması ve temsiliyet krizlerine ilişkin ipuçlarını haznesinde bulundurması bakımından önemlidir.

Kanal Yapılanması ve Yayın Haritası

Kanalın teknik örgütlenmesinin temsiliyet açısından önemli bir bütünlüğe kavuşturulduğu yapısal tasarım, yayın hizmetlerinin niteliklerinin yanı sıra birtakım arkaplan bilgileri hakkında çıkarım yapmaya izin vermektedir. Kanal yapılanmasına ilişkin öncelikle belirtilmesi gereken, sahiplik ilişkilerinin ve üretim mantığının mezhepsel bir yön izlemesidir. İçerik tanıtımları ve açıklayıcıların detaylarında göz gezdirildiğinde keskin hatlarla sezilmeyen bu mezhepsel yönelim, kanalın Protestan ağırlıklı³ bir sosyo-politik perspektifle faal olduğunu göstermektedir. Hıristiyan kolektif kimliğini desenleyen ve çeşitli kesitlemeler kullanarak kimlikler arası turnusoller üreten içerik dizgesi ve hakim söylemler, Protestan menşeli bir yapı bandında biçimlenmektedir. Bu yapılanma biçiminin içerik üretimi ile ilişkisi, birkaç tespitle açıklanabilir. Bunlardan ilki, vitrinde konumlandırılan Hıristiyan kimliğinin, Protestan ağırlıklı değerler sistemi ile kurgulandığı ve esasında geneli pek yansıtmayan ve bütünü temsilleştirmeyen bir sistemin varlığına içkindir. İkincisi, Protestan doktrinine bağlı olarak yaratılmakta olan toplumsal yapı şemaları, kimlikler ve dünya tecrübeleri geçmişten beri süregelen kronik mezhep gerilimlerinden nasibini almakta ve her ne kadar sevimli gösterilmek istenen mezhepsel birliktelik mesajları verilse de üst ve katalizör mertebesindeki Protestanlık, süreçlerde hacmini ortaya koymaktadır. Nihayetinde izleyicilerin seyretmekte olduğu temsiller, Protestan süzgecinden geçirilerek mezhepsel kamuflajla dolaylanmaktadır. Üçüncü tespit ise, Türkiye konjonktüründe misyonerlik başlığında tartışılan bir ‘yayılmacı’ eğilimdir. Katolik ve Ortodoks mezhepleri diğer ülkeler bazında yayılmacı karakterde olmakla birlikte, Türkiye özelinde etnik-dini azınlıkların aralarına dışarıdan yabancıları alma davranışından kaçındığı ifade edilebilir. Nitekim Keskin (2017) din değiştirenleri odak alan çalışmasında, Katolik azınlıkların dışarıdan gelenlere karşı kapalılık refleksi gösterdiği ve din değiştirmek isteyen birey ya da grupların yıllar süren bir güven sürecine tabi tutulduğu sonucunu paylaşmıştır. Genel itibarıyla İslam dini ya da diğer dinsel fraksiyonlardan birinden Hıristiyanlığa geçmiş bireylerin ağırlıkta olduğu Türkiye Protestanları ise, yayılmacılığı seven bir mizaçtır. Bu durum, kanal örgütlenmesindeki Türk Hıristiyanların demografik özellikleri ve yayın hedeflerinin dolaylı olarak hangi kimleri kapsadığı hakkında bir şerh olarak belirtilmelidir.

Kanalın müesses mevcudiyetinin kimliklendirilmesi açısından önemli bir bilgi kümesi oluşturan künye bilgileri, medyatik örgütlenmenin Türk kimliğini içine alan kolonlar üzerinde sağlamlaştırıldığını söylemektedir. Kanalın künye bilgilerindeki içerikler (www.sat7turk/künye), aşağıdaki Tablo’da sistemli bir şekilde verilmektedir.

Tablo. SAT-7 Türk Kanalının Künye Bilgileri

Yayın ortamı/Lisans tipi	Uydu/U-TV
Yayın Türü	Genel
Sorumlu Müdür	Can Fırat
İzleyici Temsilcisi	Cüneyt Arıkan
Yayın Dili	Türkçe
Yayın Aktörleri	Türk

SAT-7 Türk kanalının künyesi, yapılanmanın Türkiye Cumhuriyeti uyruklu vatandaşlar tarafından yönetildiğini göstermektedir. Lisanslı bir uydu kanalı olarak faaliyet gösteren SAT-7 Türk, yayın dilinde de işaret edildiği üzere Türkçe konuşan kitlelere hitap etmektedir. Hatta

³ Kanalda program hazırlayıp sunan kişilerin ağırlıklı olarak Pastör ünvanlı cemaat önderlerinden oluştuğu görülmektedir. Çoban olarak Türkçeleştirilen Pastör makamı, ‘Peder’ ve ‘Papaz’ makamlarının Protestan kiliselerindeki yakın karşılığıdır.

Türk kimliği, Hıristiyanlık ile birlikte en fazla telaffuz edilen kimlik türüdür. Örneğin; kanalda yayınlanan Lezzetli Sohbetler isimli kadın programının yazılı tanıtım jeneriğinde ‘*Kadına dair konulara değinerek [...] Türk kadınlarının sesi oluyor*’ ibaresi kullanılarak, menzildeki kitleye genişleme özellikleri kazandırılmıştır. Nitekim kanalın enformatik tanıtımlarında, üst kademe verilen Hıristiyanlık göstergelerinin dışındaki içeriklerde doğrudan ifadeleştirme yerine çağrışımlara başvurulmaktadır.

Künye bilgisinin Türk kimliği ile kurulan işlevsel bağların yanı sıra, yayın hizmetlerini düzenleyen resmi kuruluşlarla da ilişkisi vardır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu’nun denetim mekanizmalarının etkin bir ayağını oluşturan izleyici temsilciliği, kanalın örgütsel şemasında özellikle belirtilmiş ve içeriklere ‘resmi’ bir hüviyet giydirmiştir. İzleyici temsilciliğinin, egemen kimlikle sürtüşmelerden kaçınmayı tercih eden yönetici aklın, kurallara riayet gösterildiği mesajını iletmek için geliştirdiği bir taktik olma ihtimali de göz önünde tutulmalıdır.

Kanalın künye bilgisinde, yayın içeriklerinin tematik çerçevesine karşılık olarak yazılan ‘genel’ ifadesi, içeriklerin yalnızca dini bağlar ya da ritüeller üreten ‘kelam’ paylaşımlarıyla sınırlandırılmadığının bir işaretidir. SAT-7 Türk kanalı, tıpkı yaygın ana damar televizyon kanallarının, bir diğer deyişle egemenin ‘Dev Aynası’nın yaptığını yaparak, çok katmanlı bir temsil projesini yürütmektedir. Dinin doğrudan doğruya irdelendiği tematik bir kanal olmadığı görülen SAT-7 Türk, popüler yayıncılıkta ilgi gören formatların uyarlamalarını izleyicilerine göstermektedir. Kanalın program stokları (www.sat7turk.com/programlar) ya da yayın akışında (www.sat7turk.com/yayin-akisi) bir listesi sunulan format içerikleri, ekranda olup bitenleri haritalamaya yardımcı olmakla birlikte yayınlananların belgisini de gözle görülür bir şekilde tanımlamaktadır. Aşağıdaki kategorilerde, SAT-7 Türk’ün yayın haritasını içeren bir sınıflama söz konusudur.

- **Meslek:** Benim Mesleğim
- **Kadın/Yemek/Ev:** Kadınca, Lezzetli Sohbetler, Bir Mutfak Bir Hikaye
- **Din:** Mesih’le 180 Derece, Umut Dolu Sözler, Dua’nın Gücü, Anadolu’nun Vaizleri, Günlük Yolculuğumuz, Kutsal Kitaptan Okumalar, Kusursuz Plan, Çağrı mı? Meslek mi?, Yol, Kökler, Harikalar Tanrısı, Rable Görüş, Perdenin Arkası, Sözün Özü, Emmaus Yolunda, Sana Doğrusunu Söyleyeyim, Tanrı Halkına Mektuplar...
- **Bilim/Sosyal Medya:** Popüler Fikir, Maddelerin İç Dünyası...
- **Sanat:** Suya Çizgiler
- **Etnik:** Bir Asur Hikayesi: Süryaniler
- **Sağlık:** Doktor Var
- **Çocuk:** SAT-7 Türk Çocuk
- **Sosyal Sorumluluk.** Engelsiz Yaşam
- **Tarih:** Tarihin Dip Notları, Tarihte Bugün...
- **Kültür/Yaşam:** Hoş Sohbet, Anais Tanyer ile Hayata Dair...
- **Belgesel:** Keşif Hindistan, Bakhita: Afrikalı Hazine, Penguenler 3-2-1.

Yukarıdaki sınıflandırmada, yayın akışında yer alan programların tamamı ismen yer almamakta, benzer programlardan bazılarında temsilen yer verilmektedir. Program kategorileri, SAT-7 Türk ekranında sunulan temsillerin popüler televizyon kanalları ile benzerlikler taşıdığını söylemek mümkündür. Kanal bu yönüyle dar bir dinsel üretim yerine, tüm yaşamın ve kimliklerin Hıristiyanlık dolayımında yeniden tanımlandığı geniş bir üretim yelpazesi sunmaktadır. Program içeriklerinin manivelası olan dinsel tanımlayıcıların, dini formatlarla

sınırlı kalmadan tüm yaşam temsillerine sirayet etmesi, egemen temsiliyet anlayışının kanalın yayın politikalarında da kendini tekrarladığı ve egemenvari bir tutumu yönlendirdiği sonucunu, tartışmanın ön saflarına çekmektedir.

Kanalın yayın süresi ve alanının önemli bir bölümünü kaplayan dini programlar, gösterilmekte olan diğer alt kimlik temsillerinin içeriğini doldurması beklenen anlamların üretildiği ayrıcalıklı alanlardır. Bu alanlarda ifade edilen doğrusal dini değerler, yaşam ve kimlik temsillerinde tipleştirici örnekler eşliğinde tedavüle sokulmaktadır. Nitekim dini programların kendi içinde çoklu fraksiyonlara ayrılarak kalabalık bir çeşitliliğe neden olması, dini görseller ve söylem kalıplarının taşıdığı anlamların temas ettiği toplumsal reseptörlerin ve kanalların niceliğini yükseltmektedir. Dini programlar içerisinde, kutsal söz paylaşımları, dini öğretiler ve tekno-ibadet gibi çok sayıda ritüel üretilirken, Mesih’le 180 Derece adlı programın, din değiştiren temasıyla diğerlerinden ayrıldığı ve dönüşüm sürecini stilleştiren sunumlarla cazip hale bürüdüğü ifade edilebilir.

Yayın haritasının kapsadığı program türlerine ek olarak, kanalda zaman zaman mini dizilere ve haber kuşaklarına da yer verildiği saptanmıştır. Egemen bir ana damar televizyonu gibi hayata dair ‘her şeyi’ kapsamına katarak hareket eden kanalın, kutsallaştırdığı Hıristiyan kimliğinin periferisinde bir egemenlik kurma çabasında olduğu hissedilmekte ve ilerleyen çözümleme başlıklarında bu manevra irdelenmektedir.

Televizyonu Kutsallaştırmak: Göklerin Egemenliği’nden Ekranların Egemenliğine

Tövbe edin! Çünkü Göklerin Egemenliği Yaklaştı.

Matta İncili 4/17

Kimlikler arasında tarihsel bir savaşımlar olarak süregelen egemenlik mücadelesi, Hıristiyanlık inancının beslendiği ‘Mesih’ kavrayışı ve Musevilikle rabıtasında sunulan egemenlik fikri ile benzeştir. Kökenleri Musevilğin vaat edilen egemen kralına, yani Mesih beklentisine uzanan Hıristiyanlığın amentüsü, ‘Göklerin Egemenliği’ inanışına sabitlenmektedir. Tanrının Krallığı ve Göklerin Egemenliği gibi söylemlerle dine dayalı bir dünya düzeni kurmayı hedefleyen Hıristiyanlık tarihinin, haçlı seferleri, misyonerlik faaliyetleri, Papalık etkisi ve devletlerarası erk sürtüşmeleri gibi bazı olaylara sebep olduğu aşıkardır. Bu nedenden ötürü, Türkiye’deki egemenlik halkasının edilgen kesişim noktalarında yer alan Hıristiyan kimliğinin, televizyonun fonksiyonlar setini kutsal bir amaca hizmet etmek üzere dönüştürdüğü önermesi geçerlik kazanmaktadır. Geleneksel uzamdan farklı olarak kontrol edilebilir bir alan sunan özerk ekran aracılığıyla, Hıristiyanlığın egemen olduğu, kutsallaştırılan bir yaşamsal döngü yaratılmaktadır.

Hıristiyanlığı özümseyen grup söylemlerinde yüceltilen, sofistike edilen ve tanrısal kusursuzlukla eşleşen dini anlamlar, bireyleri seçkin olarak tanımladığı gibi televizyona da imaj ve kutsallık değerleri aktarır. SAT-7 Türk yayınlarındaki ‘kutsallaştırılan’ temsil içerikleri, televizyonla kurulan ilişkileri de din sathına dahil etmektedir. Dini duygulanım, özdeşleşim ve doyum hatlarının birleştiği bir cepheye devşirilen televizyon, Hıristiyan izleyicinin bilişselinde dinsel bir obje olarak ya da çok daha fazlasıyla mevkileşmektedir. Mümtaz bir toplumsal alan

olarak televizyon ekranında kurulan egemenlik, Hıristiyan izleyicilerin televizyonla daha sıkı ve duygusal bağlar kurmasının da aracıdır. Gündelik hayatta bir egemenlik biçimi olarak ifade edilmesi mümkün olmayan Hıristiyanlık ağırları, televizyon aracılı bir etkileşim ve empati sistemiyle örülmektedir. Hıristiyanlar nezdinde, kutsal televizyon ekranı dışındaki tüm yayınlar profan nitelikleriyle ve sıradanlıkla anlamlandırılabilir.

SAT-7 Türk ekranlarındaki tüm yaşam öyküleri, realite programlar, haberler, belgeseller ve kimlik temsilleri dini bir armoni içermektedir. Dinin sinik bir güç olarak orkestra ettiği sosyallikler bütünü sunan kanal, muhtevasındaki tüm bileşenlere dini şahsiyetler yüklemektedir. Dini program kategorisindeki içerikler ile birlikte tüm kategorilerdeki yayınların çoğu, dua ritüeli ile başlayıp sonlanmakta; dini kodlar program temaları ve kimlik performanslarının tamamına yedirilmektedir. Örneğin; SAT-7 Türk Çocuk temasındaki içeriklerin din eğitimi de içine alan çok yönlü fonksiyonları vardır. Programlardaki karakterler ve olay örgüsü tamamıyla Hıristiyan inancıyla bağıntılıdır. Temaların tanıtım yazısında, *'El işi bölümü ile çocukların becerileri gelişirken yemek bölümü ile eğlenceli yemekler hazırlanarak çocuklar için cazip yiyecekler yapılıyor. Ayrıca çocuklara yeni ilahiler öğretiyor'* ifadesi (www.sat7turk.com/cocuk) dikkat çekicidir. Çünkü çocuk programları, evrensel değerler yerine Hıristiyanlık değerleriyle planlanan çeşitli eğitim etaplarını yansıtmaktadır.

Programlardaki olgusal dünyanın gösterenlerini teşkil eden nesnelere ile kurulan ilişkiler dahi dinsel tınılar ve totemleştirme eğilimleri ile düzenlenmektedir. Dini sembollerle donatılan mekan kurgularında cereyan eden olaylar, Hıristiyanlığın simgesel kodlarıyla birbirlerine bağlanan deneyimler zincirini çevrelemektedir. Seküler bir yaşamın mümkün olmadığı bu dünya tasvirinde, yemeğin anlamına kadar çökelen dini atıflar söz konusudur. Kimliğin profan ile ilişkisi, içeriklere yayılan teolojik setlerle tamponlanmakta ve Hıristiyanlığı her hücre ile içeren ve kavrayan bir kompozisyon yaratılmaktadır. Ekrandaki olayları kompozite eden dini düşünce, anlamların ilintili olduğu kimlik katmanlarını da kendine bağlamaktadır. Bu nedenle SAT-7 Türk televizyonunun hakikat anlatısında Hıristiyanlıkla bağdaşmayan bir gerçekliğe yer verilmez.

SAT-7 Türk televizyonunda Hıristiyanlığı içermeyen ya da bir yerinden ilişkilendirilemeyen gerçeklikler, nadir örnekler haricinde 'egemen dünyanın' kenarlıklarından içeri giremez. Ana damar eğilimin en gözde örneklerinden biri sayılan bu yaklaşım, ideal ve aseptik kimliği kurmanın şartları arasında gösterilir. Nitekim, araştırma süresince yapılan geniş çaplı izlemelerde, Hıristiyan birey, grup ya da toplumların 'zararlı' sayılacak hiçbir temsiline rastlanmamıştır. SAT-7 Türk hakikatler sisteminde gösterilen Hıristiyan dünyası, iyiliğin, kutsallığın ve sosyal sorumluluğun merkezi iken, kötü durumlarda yalnızca mağduriyet kalıplarına sığdırılmaktadır. Sözelimi, Engelleri Aşanlar programında 'sosyal sorumluluk' sahibi bir olumsal kimlik görülürken, Irak ya da Afganistan'da zor koşullarda yaşayan Hıristiyanlara gönderme yapıldığında mağdur bir kimlik göze çarpar.

'Biz' kimliğinin kurumlandığı bu yaygın temsilleştirme pratiği, kanalın 'Dev Aynacığı'ndaki egemenlik inşasına dair somut delillerden biridir. Temsilin ulusal kapsamının dışında kalan diğer ülkeler, Hıristiyan ağırlıklı nüfuslarından dolayı gündeme alınırken, Müslüman ağırlıklı nüfus barındıran ülkeler ise Hıristiyanlarla ilişkisi kadarıyla gündemden yer kapabilmektedir. Üstelik bu ilişkiler genellikle tahakküm yapılarına işaret etmektedir.

Hıristiyan Ön Adlı Kimlik Temsilleri

Göklerin Egemenliği'nin sırlarını bilme ayrıcalığı

size verildi, ama onlara verilmedi.

Matta İncili 13

Dinler, müntesipleri ve onları yaşamları arasındaki eş görünümün somut ve soyut anlamlarını üretirken bir bütünlük formu olabilirken, aynı zamanda 'bağlı inananlar' ile 'bağlı inananmayanlar' ya da 'bağımsız inananmayanlar' gibi ikilikler yaratması bakımından ayrıştırıcı bir güç de olabilmektedir. Nihayetinde her dinin inananlarının, diğerlerine kıyasla bariz bir 'seçkinlik' dürtüsüyle hareket ettikleri kuşkusuzdur. Ancak İbrahimi dinler kategorisinde yer alan Hıristiyanlıktaki ileri seçkinlik söylemleri, topluluk hislerini yönlendiren göksel bir duyudur. Tanrısal 'çağırılma' ve 'çağrıya yanıt verme' ilişkisinde kurulan seçkinlik duyguları, 'Tanrı'nın Çocukları' (Galatyalılara Mektup: 3/26; Matta: 5/9) olabilme unvanına yürüyen bir istikamette toplanmaktadır. Bu nedenle kanaldaki Hıristiyan üst kimliği, 'Biz' zamiriyle gönderme yapılan ve topluluk üyelerince paylaşılan seçkinlik ağlarına hitap etmektedir. Bilinen tekil ve çoğul kimlik türleri; ulus, etnisite ve kültür menşei kimlikler, Hıristiyan ön adı ile yüceltilen bağıl tanımlayıcılarıdır.

Kanalda temsili gerçekleşen Hıristiyan kimliği, önceki başlıklarda da tartışıldığı üzere Protestan kimliği ile yakınsanmaktadır. Hıristiyan kolektif kimliğinin Protestanlığı yüklüce içermesi, mezhep mümessillerinin sofistike dini öğretiler aracılığıyla kendilerini ve kendileri aracılığıyla dinlerini ulaştırdıkları mübadeleyi anlamlı kılmaktadır. Bu mübadele, Biz seçkinliğinin de kendi içinde çeşitli kademeler üretirken Protestan Hıristiyanları diğer mezheplerden Hıristiyanların üstünde konumlandığına habercisidir. Ancak bu geçirgen sınıf özellikleri, Hıristiyanlığın mezhepsel dizaynına vakıf olmayan 'yabancı' izleyicilerin yüzeysel izleme edimleri ile fark edebilecekleri kadar keskin davranışlar sergilemez.

SAT-7 Türk kanalında Hıristiyan üst kimliğine bağlı, kadın, erkek, sanatçı, edebiyatçı, sağlıkçı, hasta, suçlu, işsiz, aile, çocuk, dindar v.s. kategorilerine doğru yayılım gösteren bir yayın sistematığı söz konusudur. Programlardaki söylem içeriklerinde de Hıristiyanlığa doğru akan kodlar tekrarlanmaktadır. Bu söylemler şöyle örneklendirilebilir;

[Y]apmamız gereken ilk şey; kimliğimizi hatırlamak. Kimliğimizi kaybetmeden, hatırlayarak ve hatırlatarak yaşamalıyız. Tanrının çocukları, oğulları ve kızlarıyız [...] (*Lezzetli Sohbetler Programından*)

Alt kimliklerin tamamı, Hıristiyanlıkla ilişkilendirilen içerik üretimleri vasıtasıyla uyarlanmakta, biçimlendirilmekte ve yeniden yapılandırılmaktadır. Örneğin kadınlık ve erkeklik tikel performanslarının katıldığı aile kolektif performansları; bağıl kimlik kategorileri olarak Hıristiyan kimliğinin ön yüzünde tanımlanmaktadır. Kadının medyatik temsiliyetindeki egemen kodları irdeleyen Kır'a göre (2017: 446-448), medyanın toplumsal cinsiyete yaklaşımındaki heteronormatif yerleşimin ataerki kurumsal rollerle biçimlendiğini ve bu biçimlenişin geleneksel dindarlıkla ilişkili olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu tanımlayış, dinin dominant kurumsallık davranışları sergilediği tüm sosyal yapılarda olduğu gibi din adamlarını/Vaizleri/Pastörleri sınıfsal ayrımların üst mertebelerinde ele almayı

gerektirmektedir. Bunun yanı sıra, kanalın ‘geleneksel ünlüler’ kullanarak imaj ürettiği içerikler de pek az sayılmaz. Pekcan Türkeş ve Melih Ekener gibi televizyon ünlüleri, egemen kültürden elde ettikleri imaj stoklarını, kanaldaki temsiliyetin izahında kullanmaktadır.

Öteki'nin Çoğulluğu

Hıristiyanlığın politik örgütlenmelerle kurduğu ilişkilerinin pratik kimlik düzleminde bazı farklılaştırıcı sonuçları olagelmıştır. Örneğin Ortodoks mezhebinin, tek ve ekümenik kilise öğretisinden, ülkelerce kutsanan ve devlet eliyle biçimlenen kilise kozmolojisine geçişle birlikte politik tanımlar edindiği görülmektedir. Fener Rum Patrikhanesi'ne alternatif olarak kurulan bağımsız Rus ve Ukrayna Patriklikleri ya da Katolik mezhebinden öykünen İngiliz Anglikan Kiliseleri, Hıristiyanların ötekilerinin önemli ölçüde politik tavırla belirlendiğine işarettir. Ancak SAT-7 Türk ekranlarında, Hıristiyan kimliğinin ötekisi olarak konumlandırılan esas kategori Türk Müslümanlar yerine, Hıristiyan olmayan çoğulluğudur. Üstelik bu çoğulluk, daha güçlü bir bölünme ve ayrışma duygusunun temellenmesini hızlandırmaktadır. Kanaldaki konsept içerikleri ve içeriklerin hareket özellikleri kazandığı akışkan söylemler, Biz ve Biz'den olmayan ayrımını keskin tanımlara bırakırken Biz'den olmayanın da en az Biz kadar ‘zamir’ içerdiği ve tam anlamıyla kestirilemediği bir vaka söz konusudur. Türk kimliğini düşman imge yerine öz-imge kabul eden ve sırtını bu kimliğin seçkinliğine dayayan yayın anlayışı, Müslüman kimliği ile kurduğu temaslarda ise kendini frenlemekte ve doğrudan dile getirmemektedir.

Program içeriklerinde dillendirilmekten kaçınılan Müslüman ötekiliği, çoğul kalıplara yayılarak keskinlikten kurtarılmaktadır. Bununla birlikte, ötekiliğe yönelik ifade kalıpları ‘üstü kapalı’ bir ayrım ve ima içermektedir. Programlarda, ‘Bizi diğerlerinden ayıran yalnızca Mesih'e olan imanımızdır!’ ya da ‘Hıristiyan olmak ölümden dirilmek demektir’ ifadeleri, potansiyel olarak Hıristiyanların diğerleri karşısındaki üstünlüğüne ve diğerlerinin ‘ölümden’ dirilemediklerine gönderme yapmaktadır.

Televizyon kanalı dışında bir haber ajansı mantığıyla da hareket eden örgütlenmenin SAT-7 Türk Haber isimli internet sitesine iliştilen ‘Hıristiyanlardan Hıristiyanlara Haberler’ mottosu, bu minvalde konuşanların kim oldukları, ne hakkında konuştukları ve kimlere konuşulduğu sorularına yanıt verir. Türk Hıristiyanların öz-televizyonları vasıtasıyla neleri konuşabildiğinin çerçevesi, kanalın kendisi ‘hakkında’ bilgi verdiği tanıtım yazısında da net olarak görülmektedir.

SAT-7 TÜRK, yayın yaptığı bölgelerde yaşayan Hıristiyan nüfusun inançları hakkında bilgilendirilmesi, ortak bir dil ve anlayışla kendilerini ifade edebilmesi hedefiyle faaliyet yürütür. Belirli bir mezhebin değil tüm Hıristiyan mezheplerinin görüşlerini yansıtan bir yayın anlayışına sahiptir. SAT-7 TÜRK, herhangi bir dini, Hıristiyan mezhebini ya da geleneğini eleştiren programlara asla yer vermez. SAT-7 TÜRK diğer görüşlere saygı duymaksızın belli bir teolojik fikri destekleyen programlar yayınlamaz ve birbirinden farklı teolojik görüşlerin hiçbirinin küçümsenmemesini teminat altına almaya büyük özen gösterir. SAT-7 TÜRK, siyaset konusunda tamamen yorumuzdur. (www.sat7turk.com/hakkımızda).

Tanıtım yazısı, muhataplarına öncelikle bir dilin varlığını ve öz-temsilin faaliyet alanını aktarmaktadır. İkinci önemli vurgu, Hıristiyanlık inancını birleştiren bir söylem ile birlikte diğer dinlere karşı mesafeli ve ‘eleştiriden kaçınan’ tutumdur. Bu ifade, kanaldaki temsilin tek taraflı dengeleme ve yatıştırma işlevi gördüğünü ve kimlikler arasında doğması muhtemel

marazlar ve sürtünmelerden imtina edildiğini göstermektedir. Özetle, kanalın kendisi hakkında konuşurken, sistemin ‘hassas karnına’ dokunmadığı, ‘egemen’ olanı kuşkulandırmadığı ve sarkastik olmayan bir dil kullandığı açıktır. Bu dil sınırlandırması, tanıtım yazısının müteakip ifadelerinde, teolojik fikirlere saygı ve mukayeselerde dengeli yaklaşım konularında teminat sunar. Ne hakkında konuşulacağı hakkında bir izlek yaratılırken, ne hakkında ‘susulacağı’ da açıkça not düşülmüştür. SAT-7 Türk siyaset hakkında konuşmayacaktır. İfadeler bütününde teolojik fikirler ve siyasetten kastın, örtük bir şekilde İslamiyet ve Türkiye siyasi rejimine bir gönderme olarak algılanması olasıdır. Azınlıkların kendileri hakkında konuşurken, Hıristiyan muhayyilesi ile ilgilendiğini ve diğerlerine kendini anlatmaktan görece el çektiğini ifade etmek mümkündür. Kanalın mesul olduğu tüm tanımsal ifadeleri, egemenin de okuması içindir ve egemene karşı ‘zararsız/tehdit içermeyen’ bir şeylerin olup bittiğini anlatmaya çabalamaktadır. Ancak yeri geldiğinde, Hıristiyan ve Müslüman kimliği arasında saf tutmak gerektiğinde, tarafgirliğin rengi net olarak belirtilmektedir. Örneğin, Open Doors isimli Amerikan İnanç Özgürlüğü Kuruluşu’nun yayımladığı Hıristiyanlar için en tehlikeli 50 ülke raporunu konu alan bir yayında 26. sırada gösterilen Türkiye, kamuoyunda Rahip Brunson Davası olarak bilinen sürece ilişkin görseller eşliğinde olumsuzlanarak sunulmuştur⁴. Haberin detaylarında siyasi atıflar olması, potansiyel dilin etkin bir göstergesidir.

SONUÇ

Azınlıkların mevzubahis oldukları haklar, sorunlar ya da tahakküm tartışmaları, muktedir olanın kendini apaçık belli ettiği bir karşılaşma anında şekillenir. Azınlıklar konusunda konuşanların ekseriyetle azınlık mensubiyetinden yoksun oluşu, azınlık olarak yaşamının gölgede kalan kısımlarını akla getirmektedir. Temsiliyeti kuran enformasyon ve anlam mübadelesinin azınlıklara ilişkin aksiyonları bir çerçeveye oturtulacağı vakit, mevkilerin ve etkileşme üsluplarının ehemmiyeti de hesaplanmalıdır. Bu metinde televizyonun mükellef olduğu fonksiyonel anlam, azınlık ve çoğunluk arasındaki tanınma aksını kuran etkin bir mevki ve empati ağı yaratmasından çıkagelmektedir.

Medya aracılı iletişim düzeninin tele/uzak yönleri, mevki odaklı konuşmaların havzasını çoğul hale getirmektedir. Bu durumda televizyonu mutlak bir konuşma ve kendini gösterme aracı olarak kullanmanın olanakları dışında, yerleşme ve örgütlenme mevkileri üretmek için de kullanmanın zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. SAT-7 Türk kanalında jeneriği verilen Hıristiyan yerleşikliğinin ve iletişimsel eylemliliğin diasporik tarafları, taammüden kurulan bir anlatım stratejisi ile yakın ilişkidir.

Ulusaşırı yerleşikliği ve vatansızlaşmaya bağlı uzamsal örgütlenmeleri tarif eden diasporik oluşumlar, kitle iletişiminin gezginleştirdiği enformasyona bağlı duran mekanları ve örgütlenmeleri de yeterince kapsamaktadır. Azınlıklar için her iki durumda da tecrübe edilmesi muhtemel yerinden olma, sürülme ve yurtsuzlaşma hissi, medyatik yerleşimciliği ve iletişim faaliyetlerini güçlü birer opsiyon olarak sunmaktadır. SAT-7 Türk ekranı bu bağlamda, ana yurdunda örgütlenen (diaspora olmayan) Türk Hıristiyanların televizyon ekranında inşa ettikleri diasporik bir yapıdır. ‘Dev Aynacığı’ eğretilmesi kullanılarak temsil operasyonlarına kavramsal bir yön kazandırılan kanalın, diasporik suretler taşıdığı ifade edilmelidir. Bu metinde, çeşitli diasporaların doğrudan yayın organı olan diaspora televizyonlarından farklı düşünülen televizyon diasporaları, ekranların bizatihi mevkileştiği ve organik olanı kopararak böldüğü uzamlardır. Aslında koparılarak yeniden yorumlanan ve esnetilerek müdahale edilen yaşam gerçeklikleri, televizyon diasporalarının, Dev Aynası sistemindeki yerini belli

⁴ İlgili yayın için bkz; <https://www.youtube.com/watch?v=slncWcP3QE4>

etmektedir. Metinde çözümlenen içerikler; diasporik ekranın, Hıristiyan kimliğini ululaştırmak ve büyüklüğünü tanıtlamak için eğilip bükülen bir yansıtmacı taktikle doldurulduğunu göstermektedir.

Politik tavrını ‘politik olmayan’ göstergelerle inşa eden televizyon diasporasının Hıristiyanları, mevcut seçkinlerle kurdukları ilişkilerini iktidarlaşma aygıtlarının tüm görünümüleriyle birlikte düşünmektedir. Dev Aynacığı’nın akışkan ekranında birbiri içine karışan sembolik anlamlar, seyredilmekte olanı bir yabancından çok, biz’den biri gibi göstermektedir. Toplumsal hafızadaki Hıristiyan imajı, Türk Hıristiyan şemsiyesi altında yeniden anlamlandırılmakta ve temsilin uçları esnek bırakılmaktadır. Özetle, televizyon diasporasının Linda’sı, toplumun ‘Linda’ isminden beklediği performansların zıttı yönde, ‘Ayşe’ gibi davranmakta ve yakınlaşmacı bir girişimde bulunmaktadır. Toplumsal genelin uzağında durduğu Hıristiyanlık, hem Hıristiyan izleyici hem de diğer kimliklerden izleyicilerin de gözleri önünde Türkleştirilmektedir.

SAT-7 Türk ekranındaki içerik tahlili de benzer bir başkalaşmanın ilk adımlarına dikkat çekmektedir. Yaşamın her unsurunu tematik bandına çekerek kapsamlı anlatılar üreten kanal, dindarlığın ya da eğitsel pratiğin çok daha fazlasını içermektedir. Hıristiyanlıkla birlikte tüm kültürlerle hitap eden ve seküler formasyonları bile dolaylayan kanalın, birbirine eklediği kültürlerin bir sentezini yaratma çabasında olduğu da ifade edilebilir. Kanal içerikleri, pek tabii kesinleşmiş kabuller ve eşitleme etkisi yaratamaz. Ancak geleneksel kodların çoğunluk tarafından sorgulanmasını, birlikte olmaya karşı müsamahayı ve bir sonraki imtiyaz için ön kabulleri elde etmeye yardımcı olabilir. Hıristiyan izleyicilerde ise, kimliğe duyulan aidiyeti kuvvetlendirerek ve cemaat üyelerini cesaretlendirerek bir mukavemet etkisi ve seçkinlik algısı yaratabilir. Anlamların diğeri yönünde ve birbirleri içinde sürekli aktığı Dev Aynacığı olarak SAT-7 Türk ekranı, tarihsel çatışmaya neden olan farklılıkları, benzerliklerden yola çıkarak eritmektedir.

KAYNAKÇA

- Adanır, O (2014) Sinemada Gerçeklik ve Düşsellik, Hakikat ve Yalan, Dokuz Eylül Üniversitesi Felsefe Sempozyumları 'Sanatın Halleri'. (http://web.deu.edu.tr/felsefe/wp-content/uploads/2014/05/Oguz.Adanir_Sanat.Felsefesi.pdf) adresinden ulaşıldı. (Erişim Tarihi: 11.11.2019).
- Benjamin, W. (2000). *Pasajlar*, Ahmet Cemal (Çev), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Council of European Campaign (2018). Media and Diversity: The Next Step to Promote Minority Access to Media. https://www.coe.int/t/dg4/anti-discrimination-campaign/ressources/Training_toolbox/Media_Diversity_next_steps_en.pdf adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 06.01.2019.
- Deleuze, G. & Guattari, F. (2011). *Kafka: Minör Edebiyatı İçin*. Özgür Uçtan ve Işık Ergüden (Çev.). 2. Basım. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ellis, J. ve Coward, R. (1985). *Dil ve Maddecilik*, Esen Tarım (Çev). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Fiske, J. (1996). *İletişim Çalışmalarına Giriş*, Süleyman İrvan (Çev), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Hall, S. (2017). *Temsil: Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları*. İdil Dündar (Çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- <http://www.sat7turk.com/yayin-akisi/> adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 06.02.2019.
- <http://www.sat7turk.com/hakkimizda/> adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- <http://www.sat7turk.com/programlar> adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 17.01.2019.
- <https://incil.info/kitap/Matta> adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 16.01.2019.
- <http://www.sat7turk.com/programlar/cocuk/> adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 20.01.2019.
- <http://www.sat7turk.com/videolar/> adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 17.01.2019.
- <http://www.sat7turk.com/kunye/> adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 16.01.2019.
- <http://www.sat7turk.com/programlar/engelleri-asanlar/> adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 16.01.2019.
- Karaduman, S (2010) Modernizmden Postmodernizme Kimliğin Yapısal Dönüşümü. *Journal of Yaşar University*, 17 (5), 2886-2899.
- Kır, S. (2017). Medya ve Kadının Temsili. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları*, 1(2017), 445-452.

- Oran, B. (2010). *Azınlıklar*. <https://baskinoran.com/makale/Azinliklar-BaskinOran-IstAnsiklopedisi.pdf> adresinden ulaşıldı. Erişim Tarihi: 29.12.2018.
- Özdemir, M. (2011). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Ryan M. ve Kellner D. (1997). *Politik Kamera*. Elif Özsayar (Çev). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sreberny, A. (2000). Media and Diasporic Consciousness: An Exploring among Iranian and London. *Ethnic Minorities and The Media: Changing Cultural Boundaries* (in). Ed. Simon Cottle. Buckingham-Philadelphia: Open University Press.
- Tomlinson, J. (1999). *Kültürel Emperyalizm*. Emrehan Zeybekoğlu (Çev). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- van Dijk, T. (2001). Critical discourse analysis. (Ed. D. Schiffrin, D. Tannen&H. E. Hamilton). *The Handbook of Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell Publishing. Pp. 352-371.
- Yurdigül, Y. (2011). Kurgusal Gerçeklik Bağlamında Haber ve Gerçeklik İlişkisi. *Atatürk İletişim Dergisi*, 1, 13-24.
- Žižek, S. (2011). *Bir idea olarak komünizm*. Ahmet Ergenç & Ebru Kılıç (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.